

Sygn. akt II CK 206/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa S. M.

przeciwko "D.(...)" Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 lipca 2005 r., kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 stycznia 2005 r., sygn. akt VII Ca (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w K. uwzględnił apelację pozwanej „D.(...)” Sp. z o.o. w S., od wyroku Sądu Rejonowego w D. z dnia 10 sierpnia 2004 r., zmieniając wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. W sprawie tej poczyniono następujące ustalenia.

Zmarły w dniu 8 lutego 1999 r. J. K. był dłużnikiem pozwanej - „D.(...)” Sp. z o.o. w S., co stwierdził wyrok sądu polubownego w S. z dnia 31 lipca 1995 r. Jak wynika z postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 23 października 2002 r., roku spadek po J. K. nabyli z mocy ustawy R. L., A. M., S. M., K. M. i R. K. W przewidzianym terminie R. L. złożyła oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Ponadto, w chwili nabycia spadku spadkobiercy - K. M. oraz A. M. byli niepełnoletni. W tej sytuacji

należy uznać, iż mimo że orzeczenie Sądu Rejonowego w M. nie ustosunkowuje się do kwestii czy spadkobiercy nabyli spadek wprost, czy też z dobrodziejstwem inwentarza, nabycie spadku przez wszystkich spadkobierców J. K., z mocy samego prawa, nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza.

Postanowieniem z dnia 3 lutego 2003 roku Sąd Rejonowy w S. na posiedzeniu niejawnym nadał klauzulę wykonalności wyrokowi sądu polubownego w S. z dnia 31 lipca 1995 roku, przeciwko następcom prawnym J. K., wymienionym w postanowieniu Sądu Rejonowego w M. z dnia 23 października 2002 r.

Powód S. M. wniósł o ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku sądu polubownego w S., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną wspomnianym wyżej postanowieniem Sądu Rejonowego w S., wobec wszystkich spadkobierców J. K.

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2004 roku Sąd Rejonowy w D. pozbawił wykonalności wyrok sądu polubownego w S., zaopatrzony w klauzulę wykonalności Sądu Rejonowego w S., ograniczając tę wykonalność do wartości czynnej masy spadkowej po J. K. Sąd Rejonowy stwierdził, że powód może w trybie art. 840 k.p.c. kwestionować zdarzenie, na którym oparto wydanie klauzuli wykonalności, albowiem w klauzuli wykonalności brak jest sprecyzowania ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego do wartości czynnej masy spadkowej po J. K. Ponadto sąd orzekający w sprawie podkreślił, iż nie można uznać za zasadny zarzut pozwanej, że powód wiedział o toczącym się postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności i godził się na nie, co pozbawia go możliwości wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego. Nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego odbyło się na posiedzeniu niejawnym i postanowienie w tej sprawie nie jest doręczane dłużnikowi, czyli powodowi w niniejszej sprawie. Termin do wniesienia zażalenia od takiego postanowienia biegnie więc od daty doręczenia powodowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji.

Na skutek apelacji pozwanej, rozpatrując sprawę Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. Sąd II instancji uznał, iż w normalnym typowym toku zdarzeń fakt odpowiedzialności następcy prawnego tylko z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości uzasadnia – w myśl art. 792 k.p.c. - zastrzeżenie mu w klauzuli wykonalności prawa powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność, jeżeli prawo to nie było zastrzeżone już w tytule egzekucyjnym. Powód więc winien był swych ewentualnych praw dochodzić w drodze zażalenia na nadanie przeciwko niemu

klauzuli wykonalności, w której nie przewidziano ograniczenia jego odpowiedzialności, a nie obecnie w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

W kasacji powód zarzucił naruszenie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., poprzez jego nie zastosowanie oraz przyjęcie, iż powód nie może dochodzić ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku sądu polubownego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności - w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego oraz art. 316 k.p.c. poprzez nie rozpoznanie sprawy całościowo i oparcie rozstrzygnięcia jedynie na twierdzeniach pozwanej zamieszczonych w apelacji, a w szczególności nie zbadanie, czy roszczenie powoda jest zasadne z punktu widzenia art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., mając na uwadze treść uzasadnienia pozwu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W sprawie bezsporne jest, że w związku ze złożeniem oświadczenia o przyjęciu spadku po J. K. przez jednego ze spadkobierców o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza oraz faktem, iż dwoje innych spadkobierców było małoletnimi w chwili otwarcia spadku, zgodnie z art. 1016 k.c. i 1031 § 2 k.c., wszyscy spadkobiercy odpowiadają tylko do wysokości czynnej spadku.

Sąd Rejonowy w S. w tej sytuacji, nadając klauzulę wykonalności, powinien ograniczyć odpowiedzialność spadkobierców po J. K. do wysokości czynnej spadku, co jednoznacznie wynika z art. 792 k.p.c. Rację ma wprawdzie Sąd Okręgowy, gdy podkreśla, że powodowi przysługiwało zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w S., ale to czy powód z takim zażaleniem wystąpił nie może mieć decydującego znaczenia dla oceny zasadności powództwa przeciwegzekucyjnego. Trafnie skarżący podkreśla, że powód wykazał, iż przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności. Wykazał bowiem, że sąd nadający klauzulę nie wziął pod uwagę oczywistego faktu, iż następcy prawni J. K. ponoszą odpowiedzialność tylko do wysokości czynnej spadku. Powód, który nie brała udziału w postępowaniu o nadaniu klauzuli wykonalności ma prawo w razie gdy wszczęto przeciwko niemu egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego, który może on zakwestionować zgodnie z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., wystąpić z powództwem przeciwegzekucyjnym. To, że przysługuje mu również zażalenie na postanowienie o nadanie klauzuli wykonalności, nie wyklucza samo przez się możliwości skorzystania z powództwa przewidzianego w art. 840 k.p.c., jeżeli tylko spełnione zostały przesłanki dla wytoczenia takiego powództwa. Takie stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (vide

orzeczenie z dnia 11 kwietnia 1938 r. C.II. 2417/37, PpiA 1938, nr 3, poz. 257 oraz uchwałę z dnia 17 kwietnia 1985 r. III CZP 14/85, OSNC 1985/12/192).

Biorąc pod uwagę, że zarzuty podniesione w kasacji okazały się usprawiedliwione Sąd Najwyższy, na podstawie art. 393¹³ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.